

Årsmelding for Osbanens Venner 2015

1. Organisasjon

1.1 Medlemstall

I 2015 fikk Osbanens Venner (OBV) inn kontingent fra 88 medlemmer, mot 96 i 2013. En beklagelig nedgang. Seksten medlemmer kan regnes som aktive.

1.2 Årsmøte

Ordinært årsmøte i OBV fant sted 16. mars 2015 ved Stend videregående skole. 14 medlemmer møtte.

Styremedlemmer og andre tillitsvalgte etter årsmøtet:

Leder:	Ingvard Aam	(gjenvalg for ett år)
Sekretær:	Roar Nilsen	(ikke på valg)
Styremedlem:	Egil Olav Jakobsen	(ikke på valg)
	Richard Andreas Riim	(ny for to år)
	Svein Tore Løvåsen	(gjenvalg for to år)
Kasserer:	Rolf Bouwer Knudsen	
Revisor:	Terje Melheim	(gjenvalg for ett år)
Vara for revisor:	Dag Willgohs	(gjenvalg for ett år)
Valgkomité:	Carl Frederik Thorsager og Ketil Aspevik.	

Vedtektsendringer: I § 2 ledd 4 ang. medlemskap. På årsmøtet i 2014 valgte årsmøtet kasserer som ikke er medlem av styret. Som en følge av dette var det nødvendig å justere teksten i § 4. Endringen er: *Årsmøtet velger hvert år en kasserer/regnskapsfører. Kasserer/regnskapsfører trenger ikke være medlem i foreningen. Kasserer/regnskapsfører som er medlem, kan dog ivareta sin funksjon og samtidig være styremedlem.*

Lederen takket avtroppende styremedlem, Per Ivar Tautra for 22 års sammenhengende innsats i styret. Foreningen håper at den fortsatt skal få nytte godt av Per Ivars innsats. I etterkant av årsmøtet besluttet styret at Per Ivar skulle få overrakt et stort bilde av Stend stasjon fra 1931.

Etter årsmøtet orienterte Ivar J. Gubberud om Gamle Vossebanen.

Referat fra årsmøtet i Osmerro nr,23.

1.3 Styrearbeid

I løpet av året er det holdt fem styremøter, og styret har behandlet 39 saker. I tillegg har styret hatt løpende kontakt på telefon og e-post.

1.4 Økonomi

Fortsatt er medlemskontingent og husleie de viktigste faste inntektskildene. Grasrotandelen har i 2015 gitt foreningen en ekstra inntekt på 8 741,35 kroner (7 411,11 kroner i 2014).

I løpet av 2015 har OBV fått utbetalt ytterligere midler til prosjekt dokumentasjon av vogn. Disse midlene er bundet til prosjektet og inngår ikke i driftsmidlene. Prosjektmidlene er derfor satt på egen konto. Se for øvrig kap.10.1.

For øvrig viser vi til regnskapet som blir lagt frem på årsmøtet.

1.5 Samarbeidet med Nesttun-Osbanen AS

OBV har et nært og godt samarbeid med Nesttun - Osbanen AS. I 2015 har vi holdt ett felles styremøte mellom organisasjonene. Det har vært jevnlig og god kontakt med gjensidig utveksling av informasjon om saker av felles interesse og pågående arbeidsoppgaver.

OBV vil i hovedsak legge ned sine dugnadstimer på Stend st., men følger nøye med og vil støtte opp om det arbeidet som ellers gjøres for å sikre minner langs Osbanetraséen.

1.6 Dugnadsinnsats

Vi har registrert 580 ½ dugnadstimer i praktisk arbeid. I tillegg kommer mange administrative oppgaver av ulikt slag som vi ikke har sikre timetall for, men vi har registrert 388 timer.

2. Museet Stend stasjon

2.1 Åpne dager og arrangement

Også i 2015 har det vært holdt åpent museum på Stend stasjon fra kl. 11 til 15 alle søndager i juni og august, til sammen ni søndager.

Søndag 23. august hadde OBV for sjettede gang avtale med Bergen Veteranvogn Klubb (BVK), som møtte opp på Stend stasjon med ti veteranbiler. Samme dag arrangerte Hordamuséet "Gøy på landet", og i år som et par år før gjorde vi et tappert forsøk på å skaffe flere besøkende ved at det gikk en veteranbuss i skyttel fra Birkelandsskiftet, via Lagunen til Stend stasjon. Problemet var at det ikke var så mange som benyttet seg av busstilbudet. Kanskje været var for fint til å besøke Stend stasjon og Hordamuséet?

Også i 2015 holdt OBV åpen dag under Kulturdagene i Fana og Ytrebygda. Været søndag 25. oktober var ganske høstlig med litt vind og noen regnbyger. De to kunstnerne var på plass i 2. etg., men besøkstallet hos dem og hos oss var ikke spesielt godt.

To lørdager holdt vi åpen stasjon i anledning maratonkarusellen. Lørdag 17. oktober hadde vi brukbart besøk kanskje fordi det var så fint vær. En aktiv liten heiagjeng som satt ved vaskehuset inspirerte løperne og skapte en god stemning. Lørdag 5. desember hadde vi både lokomotiv og julenisse i aktivitet. Både løperne og de få som besøkte oss på stasjonen satte stor pris på julenissen som hadde byttet ut reinsdyrene med dresin.

Søndag 6. desember arrangerte vi "Hjul på stasjonen". Jimmy Øvredal var på plass i venterommet med trekkspill, og i 2. etasje holdt de to kunstnerne åpent verksted. OBV stilte med egen nisse som hadde godteposer til barna, og vi serverte gløgg og pepperkaker. Det var et brukbart besøkstall denne dagen, ca 30.

Hovedårsaken til at vi ikke hadde togkjøring i 2015 var at vognen sto delvis demontert i vognhallen og ikke egnet seg for fremvisning (se kap.10.1). På de fleste åpne søndagene kjørte vi lokomotiv og dresin ut som utstillingsobjekter. De lørdagene maratonløperne passerte Stend stasjon kjørte vi loket frem og tilbake på sporet for å skape litt liv rundt arrangementet. Vi fikk 2000 kroner av maratongruppen for hvert arrangement.

2.2 Grupper

I 2015 var det ingen grupper som oppsøkte Stend stasjon for informasjon om Osbanen.

2.3 Salg av suvenirer og forfriskninger

Også i 2015 har vi hatt salg av vafler, brus og is på alle åpne dager gjennom hele sesongen. Salg av mat, drikke og suvenirer på åpne dager og stands har gitt 7 567 kroner i inntekter. Fortsatt er det vafler, brus og is som produserer det aller meste av inntektene fra stasjonen, i liten grad suvenirer.

Vi har fortsatt en del forskjellige postkort for salg. I tillegg har vi opptrykk av originale aksjebrev i NOB, pålydende henholdsvis 100,- og 1 000,- kroner, og avisen med samling av gamle avisartikler fra Osbanens samtid. Salget har heller ikke i 2015 vært spesielt imponerende. Vi har rikelige mengder av jubileumsskriftet fra 1994, og disse legges bl.a. inn som informasjon til nye medlemmer.

Vi fikk Fana Optikk til å lage noen bilder fra Osbannen i glass og ramme til kr.495 pr bilde. Vi fikk solgt noen, men vi kan vel ikke si dette ble noen stor suksess.

2.4 Besøkstall

Besøkstallene i 2015 var noe bedre enn fjorårets. Med tretten åpne dager (4 søndager i juni, 5 i august, en i oktober og en i desember og to lørdager) hadde vi 380 besøkende (350 i 2014 med 14 åpne dager). Rekordene er fra 2008, da vi hadde i alt 550 besøkende.

2.5 Mannskap

I alt elleve søndager og to lørdager har vi holdt åpen stasjon på Stend med 3 til 5 vakter pr. dag (gjennomsnitt 3,9 vakt).

Ti personer har vært med på å holde stasjonen åpen i 2015, som de siste par årene. Til sammen har vaktene stått 50 vakter (ca 4 timer pr. vakt) = 185 timer. (Tallene for 2014 var hhv. 51 og 195). Tid som går med til rigging og rydding er ikke medregnet. Om det er ti personer som har vært vakt på stasjonen, så er det fire som stadig tar sin tørn. Vi ønsker sterkt at flere melder seg til tjeneste på åpne dager.

3. Stend stasjon.

3.1 Disposisjonsretten for Stend stasjon

OBV har langtids leiekontrakt med grunneier Hordaland fylkeskommune for Stend stasjon. Leiekontrakten omfatter både stasjonsbygningen og det tilhørende stasjonsområdet. Avtalen gjelder for ti år, og ble sist fornyet 1. april 2007.

Behovet for varig vern av stasjonsbygningen og stasjonsområdet, delvis i kombinasjon med konflikt med g/s-veg gjennom området, gjør at det er ønskelig med en reguleringsplan for området. Dette er fortsatt et sterkt ønske fra OBV.

3.2 Vedlikehold stasjonsbygning

I juni ble det store vinduet i 1. etg på østveggen satt inn igjen, nydelig restaurert. Samtidig ble det store vinduet i 2. etg. tatt ut for restaurering. To medlemmer har malt det nye treverket oker.

Seint på høsten 2014 begynte HFK arbeidet med å skifte ut de råtne bjelkene under takutstikket mot perrongen. Dette arbeidet og utskifting av hjørnebord ble ferdigstilt i månedsskiftet januar / februar 2015.

Problemet med vanninntrengning i kjelleren som ble kartlagt våren 2014 ble et omfattende arbeid som HFK kom i gang med høsten 2014. Arbeidet ble ferdigstilt våren 2015 og kostet fylkeskommunen ikke mindre enn 360 000 kroner. (Se artikkel i Osmerro nr.23).

Et medlem gjennomførte den årlige vårrengjøringen av venterom, trappegang, kjøkken og bad før sesongstart. Gulvvask og støvsuging gjennomføres jevnlig på dugnad.

3.3 Utleie stasjonsbygning

I 2015 har det ikke vært endringer i leieforholdene i stasjonsbygningen. Leietakerne er de samme som tidligere. Tekstilkunstner Anita Gaassand og kunstmaler Janne Skavhellen disponerer hvert sitt rom i 2. etasje, mens Egil Olav Jakobsen disponerer det tidligere kontor- og ekspedisjonslokalet i 1. etasje til modellverksted.

Fra 1. mars er leien økt noe etter å ha stått uendret i flere år.

Anita Gaassand har sagt opp sin avtale med virkning fra 1/1-16, og Janne Skavhellen vil leie sitt lokale til ut på våren 2016. Egil O. Jakobsen blir da eneste leietaker på Stend stasjon.

3.4 Vedlikehold stasjonsområdet

På grunn av arbeid med grøft (kap.3.5) og spor (kap.5.1) har vi fått planert store deler av området mellom stasjonsbygningen og vognhallen. Dette arbeidet er ikke på langt nær ferdig. Ellers er det lukt, slått gress og ryddet litt kratt.

3.5 Vognhall

I mai ble grøften mellom stasjonsbygningen og vognhallen gravd ved hjelp av minigraver. Utover sommeren ble grøften planert, el-kabel trukket i rør og lagt ned i grøften. Vi fikk laget oss et hull i grunnmuren for å få kablen inn i blindkjelleren. Grøften ble gravd igjen, stort sett ved handamakt. Store steiner måtte vi kvitte oss med, og det ble ikke mindre enn to lastebillass med stein.

I oktober / november monterte elektikerfirma Håvardstun Elektriske anlegget, og jubelen var stor da strømmen endelig kunne slås på i vognhallen. (Se artikkel i Osmerro nr.24).

To medlemmer har satt opp eget oppheng for batterilader til lokomotivet..

3.6 Diverse

Vi har vært opptatt av å få bedre kontakt med andre aktører på Stend, både for å få markedsført egne arrangementer og for å vite hvilke aktiviteter andre aktører arrangerer.

I flere år har vi hatt et godt samarbeid med Hordamuséet. Alt tyder på at dette vil fortsette.

Vi har hatt kontakt med Stend og Midthordland Hestesportslag, men vi har ikke fått i stand noe samarbeid med f.eks. kjøring med hest og vogn. I Osmerro nr. 24 står en artikkel om et arrangement i juni 2015.

Samarbeidet med Morten Hauso og Maratonkarusellen har fortsatt i 2015. Vi hadde åpen stasjon kun to lørdager, og vi fikk 2000 kroner for å kjøre lokomotivet frem og tilbake mens løperne passerte. Ikke mindre enn 6 maratonløp passerer Stend stasjon i løpet av året, og vi håper at vi skal klare å holde åpen stasjon ved flere av løpene i 2016.

4. Rullende materiell

4.1 Jernbanevognen - NOB litra CDFo I

7. og 8. februar ble vognen delvis demontert. Vognkassen inneholder tre hovedbestanddeler; passasjer- og postavdelingen fra den kombinerte vognen, en halvdel av en ren personvogn, og nytt treverk fra 1992-93 for å bygge disse sammen. Demontering ble utført for å få fjernet mest mulig av det som ikke er originalt (dvs. er kommet til etter 1935), samt for å få tilgang bl.a. til stenderverk og andre deler av konstruksjonen som i utgangspunktet har vært skjult, og dermed kunne ta mål, dokumentere og modellere oppbyggingen av vognkassen. Viktig var det også å få bedre oversikt over hva som finnes av originale deler og tilstanden på disse.

Den 1. juli ble de to halve vognkassene løftet opp og plassert på bjelker for at det skulle være lettere å komme til under. Se for øvrig kap.10.1.

4.2 Diesellokomotivet "Os"

I høst har et medlem skaffet og montert nye lykter til lokomotivet. Lyktene har moderne belysning, d.v.s ledlys montert i lykter fra Opel 1934.

Nå når vi har strøm i vognhallen er det mye enklere å sørge for at lokomotivet har fulladete batterier.

5. Jernbanen på Stend

5.1 Sporet

Tidlig i oktober ble kurven justert og skinnespiker skiftet ut. I slutten av oktober ble ikke mindre enn fem skinnelenk fjernet, helt bort til stasjonsbygningen. Gammel grus ble fjernet, sviller med riktige mål lagt ned og skinnene ble igjen spikret på plass med nye skinnespiker. Så ble det meste av den morenegrusen vi hadde kjørt på. Tidlig i november ble sporet koblet sammen med det gamle. (Se artikkel i Osmerro nr.24).

I mai fikk vi fraktet de tolv nye skinnestrengene bort til traséen bak busskuret. To medlemmer fikk lagt dem på plass, og de tre første dagene i juni ble skinnene spikret fast og tilpasset kurven der. (Se artikkel i Osmerro nr.24). NOB AS har søkt OBV om foreningen kan overta ansvaret for traséen, og OBV har på styremøte 27/10 gjort vedtak om å overta ansvaret for traséen. To medlemmer har investert ca 67 000 kroner for skinner, skinnespiker og grus til de 50 meterne.

5.2 Sikkerhet og godkjenning togkjøring

Av praktiske grunner har ikke dette vært aktuelt i 2015. Arbeidet med HMS-plan og internkontrollsystem står fortsatt på vent, da foreningen mangler kompetanse på dette området.

6. PR og informasjon

OBV og NOB AS har hjemmesider på domenet www.osbanen.no, der OBV kan nåes direkte på adressen www.osbanen.no/obv.

I 2013 oppsto det problemer med nettsidene, og Westbyweb har laget nye nettsider for oss som dugnad. De nye sidene er imidlertid ikke publisert ennå, noe som skyldes manglende kapasitet i egne rekker til å utarbeide tekst til sidene. Vi håper fortsatt at nettsidene igjen vil være oppdaterte i løpet av 2016.

Et nummer av informasjonsbladet "Osmerro" ble sendt ut som pdf-filer med e-post til medlemmer, støttespillere og andre interesserte i 2015.

OBV og NOB har ved flere anledninger fått presseomtale både i BT og Fanaposten.

Den 22. september var to mann fra OBV på plass på stand i foajéen i kulturhuset i Os da arrangementet "Trygg i Os" ble arrangert. Vår stand ble godt besøkt.

Et medlem har holdt foredrag ved en del syke- og aldershjem, samt for andre interesserte grupper. Foreningen har etter hvert bedt om 1500 kroner for å holde foredrag, så vi fikk i alle fall betalt for tre foredrag i 2015.

7. Gjenstands- og fotosamlingen

7.1 Nye gjenstander til muséet

I februar ble et medlem oppmerksom på at tre klenodier fra Osbanen lå for salg på nettet. Vi fikk gjort en avtale med selger, og for 10 000 kroner fikk foreningen kjøpt et fabrikkskilt, en parafinlampe og en stasjonslykt. For å få finansiert kjøpet gav vi medlemmene anledning til å kjøpe andeler, og hele beløpet ble innløst. For å inspirere medlemmene ble et maleri av Janne Skavhellen lagt frem som gevinst. (Les om klenodiene i Osmerro nr.23).

7.2 Fotosamlingen

Det er ikke kommet inn nye fotografier til samlingen i 2015.

8. Medlemsaktiviteter

Foreningen holdt to arrangementer for medlemmer i løpet av året.

Onsdag 3. juni besøkte vi bybanens depot og verksted på Kronstad. 19 deltakere. Omtale i Osmerro nr.23.

Fredag 11. desember arrangerte OBV førjulsfest for alle medlemmer i "Fanafjellet" i kulturhuset på Nesttun. 15 deltakere nøt deilig julemat. Det var allsang, underholdning og svært fornøyde deltakere. Vi hadde også loddrekning på Janne Skavhells maleri i anledning andeler for de tre klenodiene.

9. Kontakt og samarbeid med myndigheter

OBV har i 2015 ikke hatt kontakt med myndighetene utover løpende dialog med Hordaland fylkeskommune som byggeier i spørsmål av relevans for vedlikehold av stasjonsbygningen.

10. Prosjekt

10.1 Prosjekt dokumentasjon og restaurering av vogn CDFo I

De to halve vognkassene som har stått på understellet på Stend, ble 7. og 8. februar delvis demontert for å få fjernet mest mulig av det som ikke er originalt (dvs. er kommet til etter 1935), samt for å få tilgang bl.a. til stenderverk og andre deler av konstruksjonen som i utgangspunktet har vært skjult, og dermed kunne ta mål, dokumentere og modellere oppbyggingen av vognkassen. Viktig var det også å få bedre oversikt over hva som finnes av originale deler og tilstanden på disse.

På et møte mellom prosjektgruppen, referansegruppen og Stål-Consult på Hamar 15. juni fikk Stål-Consult tildelt oppgaven med å modellere og utarbeide tegninger også av tredelen (vognkassen), ikke bare understellet. For å kunne beregne vognrammens dimensjoner var Stål-Consult avhengig av å kjenne vognkassens mål og utforming, herunder hvordan denne har vært festet til rammen. Det ble derfor nødvendig å la Stål-Consult starte arbeidet med å dokumentere og beregne vognkassens utforming. Ved å samle alt tegningsarbeidet hos én aktør, øker dessuten sikkerheten for at understell og kasse vil passe helt sammen. Ettersom det i løpet av arbeidet har vist seg at også det å dokumentere vognkassen ikke bare innbefatter måltagning og tegning, men også betydelige innslag av konstruksjon, er det en fordel å benytte et fagmiljø innen konstruksjon. Det oppnås også synergier ved at begge bestanddeler dokumenteres og tegnes av samme firma. Vi får dessuten en komplett 3D-modell av hele vognen. Hardanger Fartøyvernssenter vil konsulteres for detaljer i tredelen.

Stål-Consult har vært på Stend flere ganger i løpet av året for å undersøke konstruksjonen og ta mål av vognen. Medlemmer av prosjektgruppen har stått for det meste av målearbeidet. I skrivende stund er det meste av vognkassen modellert. Det som mangler, i tillegg til detaljene på understellet, er innredningen og skyvedørene på sidene.

I og med at mye arbeid har blitt utført av innleid konsulent i 2015, bad Osbanens Venner om å få utbetalt tidligere løyvd beløp fra Norsk Kulturråd (80 000 kroner) og Vestenfjelske Bykreditts Stiftelse (275 000 kroner). I høst ble budsjettet for prosjektet revidert, basert på ny kunnskap og erfaringer fra det arbeidet som er gjort, og budsjettet for ferdig modell og detaljtegninger av vognkasse og understell er nå på 1,8 millioner kroner. Da opprinnelig budsjett ble utarbeidet i 2011, visste vi ikke at boggiene på de engelske vognene var av en helt annen konstruksjon enn boggiene på de norskbygde vognene, som finnes bevart. Vognkassene har dessuten vist seg å ha færre originale deler og generelt deler i dårligere stand enn forventet. Dette har ført til at det også for vognkassen har blitt mer arbeid enn antatt til måling, kontrollmålinger og beregninger/konstruksjon. Revidert budsjett fanger også opp generell prisstigning siden priser ble innhentet i 2010.

Pr.31.12.2014 hadde vi fått tilsagn om 776 000 kroner til prosjektet. Nye søknader er gått ut, og 30.12.15 fikk vi innvilget 8 000 kroner fra Os kommune. Pr. 31.12.15 har vi fått tilsagn om 784 000 kroner.

I "Osmerro" nr. 24 kan en lese en mer detaljert artikkel om prosjektets utvikling i 2015.

11. Sluttord

Styret ønsker til slutt å takke alle som på en eller annen måte har bidratt til å ta vare på minnene om Osbanen i 2015.

Egil Olav Jakobsen

Svein Tore Løvåsen

Richard Andreas Riim

Roar Nilsen

Ingvard Aam